

BOSNA I HERCEGOVINA
REPUBLIKA SRPSKA
VRHOVNI SUD REPUBLIKE SRPSKE
BANJALUKA
Broj: 95 1 P 006478 20 Rev
Dana, 02.02.2021. godine

Vrhovni sud Republike Srpske u vijeću sastavljenom od sudija ovog suda Gorjane Popadić, kao predsjednik vijeća, Violande Šubarić i Biljane Tomić, kao članovi vijeća, u pravnoj stvari tužitelja M.K. iz Š., koga zastupa B.S., advokat iz P., protiv tužene M.B. iz N., koju zastupa N.M., advokat iz Zajedničke advokatske kancelarije T., iz B.L., radi isplate, vrijednost predmeta spora 51.000,00 KM, odlučujući o reviziji tužitelja izjavljenoj protiv presude Okružnog suda u Trebinju broj 95 1 P 006478 20 Gž 3 od 10.07.2020. godine, na sjednici vijeća održanoj dana 02.02.2021. godine, donio je

PRESUDU

Revizija se odbija.

Odbija se zahtjev tužene za naknadu troškova sastava odgovora na reviziju u iznosu od 1.535,65 KM.

Obrazloženje

Prvostepenom presudom Osnovnog suda u Trebinju-Odjeljenje u Nevesinju broj 95 1 P 006478 19 P 3 od 14.02.2020. godine odbijen je tužbeni zahtjev tužitelja da se obaveže tužena da mu isplati iznos od 51.000,00 KM, sa zakonskom zateznom kamatom počev od dana prodaje državnog kapitala do isplate i da mu naknadi troškove parničnog postupka u iznosu od 11.625,00 KM, te je obavezan tužitelj da tuženoj naknadi troškove parničnog postupka u iznosu od 14.663,61 KM.

Drugostepenom presudom Okružnog suda u Trebinju broj 95 1 P 006478 20 Gž 3 od 10.07.2020. godine žalba tužitelja je odbijena i potvrđena prvostepena presuda, te je odbijen zahtjev tužene za naknadu troškova sastava odgovora na žalbu.

Blagovremeno izjavljenom revizijom tužitelj pobija drugostepenu presudu zbog povreda odredaba parničnog postupka i pogrešne primjene materijalnog prava, s prijedlogom da se osporena presuda preinači ili ukine i predmet vrati istom sudu na ponovno suđenje.

U odgovoru na reviziju tužena predlaže da se revizija odbije kao neosnovana.

Revizija nije osnovana.

Predmet spora u ovoj parnici je zahtjev tužitelja da mu tužena isplati iznos od 51.000,00 KM sa pripadajućom zakonskom zateznom kamatom.

Tokom postupka kod prvostepenog suda utvrđeno je slijedeće činjenično stanje: da su tužitelj i R.B., suprug tužene, dana 15.05.2002. godine zaključili ortački ugovor kojim su konstatovali da su kupili 30 % kapitala preduzeća N.a.d.N. i to svaki po 15 % vrijednosti istog, pa su saglasno tim procentima uredili svoja prava i obaveze; da je između tužitelja i zakonskih nasljednika umrlog R. B. (supruga M. i njegove djece) i N. a.d. N., kao tuženih presudom Vrhovnog suda Republike Srpske broj 118 0 P 000047 09 Rev od 31.08.2011. godine odbijen zahtjev sadašnjeg tužitelja M.K. za utvrđenje da je zajedno sa pokojnim R.B. dana 10.05.2002. godine kupio 30% državnog kapitala preduzeća N.a.d. N. i da mu tuženi priznaju vlasništvo na 15% državnog kapitala u preduzeću N.a.d.N. i da se u registarskom ulošku broj ... kod registarskog suda upiše kao vlasnik 15% državnog kapitala u tom preduzeću, te je odbijen protivtužbeni zahtjev za utvrđenje ništavosti ugovora o ortakluku zaključenog dana 15.05.2002. godine između tužitelja i R.B.; da je tužena M.B. u ostavinskom postupku iza smrti supruga R.B., koji je umro 2007. godine, rješenjem o nasljeđivanju prvostepenog suda broj 95 0 O 003052 12 O od 11.06.2013. godine, oglasjena jedinim zakonskom nasljednikom, a nakon toga je akcije preduzeća N.a.d.N. prodala kupcu kapitala iz P.; da je saslušani svjedok J.T. izjavio da je on bio prisutan kada je dana 15.05.2002. godine sačinjavan ortački ugovor i da mu je poznato da je R.B. zajedno sa M.K. kupio 30% državnog kapitala pomenutog preduzeća i da je svaki od njih dao polovinu novca za kupovinu; da je i svjedok P. T. potvrdio navode predhodnog svjedoka i dodao da su oni kupili 30% kapitala u navedenom preduzeću, što su platili svaki po pola u iznosu od 100.000,00 KM do 125.000,00 KM.

Polazeći od naprijed utvrđenog činjeničnog stanja prvostepeni sud je zaključio da na temelju zaključenog ortačkog ugovora od 15.05.2002. godine tužitelj nije mogao konstituisati svojinsko pravo i da mu se dozvoli upis u registarskom ulošku Okružnog privrednog suda u Trebinju broj ... kao suvlasnika 15% državnog kapitala u preduzeću N.a.d.N., što je utvrđeno pravosnažnom presudom Vrhovnog suda Republike Srpske broj 118 0 P 000147 09 od 31.08.2011. godine, pa budući da tužitelj nije bio vlasnik 15% državnog kapitala u tom preduzeću, nije osnovano njegovo potraživanje da mu tužena isplati novčani iznos koji je dobila prodajom kapitala tog preduzeća nakon smrti svoga supruga R.B. Pored toga, prvostepeni sud je našao osnovanim istaknuti prigovor zastarjelosti predmetnog potraživanja, jer tužitelj nije u skladu sa paragrafom 1487. Opšteg građanskog zakonika (u daljem tekstu: OGZ), koji se primjenjuje kao pravna pravila, s obzirom da ugovor o ortakluku nije regulisan odredbama Zakona o obligacionim odnosima ("Službeni list SFRJ", broj 29/78, 39/85, 57/89 i "Službeni glasnik Republike Srpske", broj 17/93, 3/96 i 39/03 i 74/04, u daljem tekstu: ZOO) u roku od tri godine od smrti R. B. podnio zahtjev za diobu zajedničke imovine. Budući da je tužitelj predmetnu tužbu podnio sudu dana 19.10.2015. godine, te da je kupovina kapitala izvršena dana 10.05.2002. godine kada su se dogovorili da se kao kupac državnog kapitala pojavi samo R. B., na koga je kupljeni državni kapital i upisan, da su tužitelj i suprug tužene dana 15.05.2002. godine odmah nakon kupovine akcija od 30% državnog kapitala sačinili pismeni ugovor o ortakluku kojim su u potpunosti verificovali kupovinu državnog kapitala na jednake dijelove, prvostepeni sud je odbio tužbeni zahtjev.

Odlučujući o žalbi tužitelja, izjavljenoj protiv prvostepene odluke, drugostepeni sud je prihvatio kao pravilna činjenična utvrđenja prvostepenog suda, pa je polazeći od činjenica da je državni kapital u preduzeću N.a.d.N. kupljen 10.05.2002. godine, prije zaključenja ugovora o ortakluku dana 15.05.2002. godine, žalbu odbio kao neosnovanu i potvrdio prvostepenu presudu.

Osporena presuda je pravilna i na zakonu zasnovana iz slijedećih razloga:

U smislu člana 210. ZOO neosnovano obogaćenje postoji kada neki dio imovine jednog lica pređe, na bilo koji način, u imovinu nekog drugog lica, a taj prelaz nema svoj osnov u nekom pravnom poslu ili zakonu, pa je sticalac dužan vratiti, a kada to nije moguće-nadoknaditi vrijednost postignutih koristi, a obaveza vraćanja odnosno naknade vrijednosti nastaje i kad se nešto primi s obzirom na osnov koji se nije ostvario ili koji je kasnije otpao.

Prema odredbi člana 371. ZOO potraživanja zastarjevaju za deset godina, ako zakonom nije određen neki drugi rok zastarjelosti.

Iz utvrđenog činjeničnog stanja, koje ne može biti predmet pobijanja u revizionom postupku, prema izričitoj zabrani propisanoj odredbom člana 240. stav 2. Zakona o parničnom postupku („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 58/03, 85/03, 74/05, 63/07, 49/09 i 61/13, u daljem tekstu: ZPP), proizlazi da je suprug tužene R.B. dana 10.05.2002. godine kupio 30% državnog kapitala preduzeća N.a.d.N. i upisao se kao vlasnik tog kapitala u javne registre, da tužitelj nije uspio u sporu u kojem je tražio utvrđenje da je on vlasnik polovine tog kapitala tvrdeći da je učestvovao u njegovoj kupovini zajedno sa suprugom tužene, da su tužitelj i suprug tužene dana 15.05.2002. godine zaključili ortački ugovor kojim su konstatovali da su kupili 30 % kapitala preduzeća N.a.d.N. i to svaki po 15 % njegove vrijednosti, da su saglasno tim procentima uredili svoja prava i obaveze, da je 2007. godine umro suprug tužene i da je ona naslijedila njegov kapital u navedenom preduzeću, a potom ga 2015. godine prodala. Prema činjeničnim navodima tužitelja predmet spora u ovoj parnici je 15 % akcija državnog kapitala za koja je novčana sredstva dao tužitelj suprugu tužene kada je on kupovao akcije preduzeća N. a.d.N. kod Direkcije za privatizaciju Republike Srpske (o čemu su sačinili ortački ugovor), koje je tužena kao njegova nasljednica prodala P. (zapisnik sa ročišta 20.11.2019. godine).

Kod takvog stanja stvari, da tužitelj traži novčana sredstva koja je uložio u petom mjesecu 2002. godine u cilju sticanja 15% kapitala u preduzeću N.a.d.N., koji tužitelj nije uspio upisati, već je upisan na supruga tužene, proizlazi da je vrijednost imovine koju zahtijeva predmetnom tužbom tada prešla u imovinu pravnog prednika tužene i da se osnov tog prelaska u odnosu na tužitelja nije ostvario. Stoga je neosnovana revizijska tvrdnja da je tužitelj neosnovano izgubio predmetnu imovinu u momentu smrti pravnog prednika tužene 2007. godine, odnosno u momentu kada je tužena otuđila 15 % kapitala u navedenom preduzeću 2015. godine, kako pogrešno smatra revident.

Slijedom toga pravilno tužitelj navodi da su se nižestepeni sudovi prilikom donošenja osporene odluke o odbijanju tužbenog zahtjeva pogrešno pozvali na odredbe OGZ u odnosu na predmet spora i istaknuti prigovor zastarjelosti. Naime, iz naprijed navedenog proizlazi da je o tome trebalo suditi primjenom odredbi ZOO koje se odnose na sticanje bez osnova.

Međutim, suprotno tvrdnji revidenta, tužbeni zahtjev je pravilno odbijen iz razloga što je predmetno potraživanje zastarjelo saglasno odredbi člana 371. ZOO. Naime, pravni prednik tužene se neosnovano obogatio u petom mjesecu 2002. godine kada mu je pripalo 15 % kapitala u preduzeću N.a.d.N., za čiju kupovinu je tužitelj dao novčana sredstva koja zahtijeva u ovoj parnici, pa kako je tužbu sudu, sa zahtjevom za njihovu isplatu, podnio 19.10.2019. godine, kada je nesumnjivo protekao rok iz naprijed navedene zakonske odredbe, pravilan je zaključak nižestepenih sudova da je predmetno potraživanje zastarjelo, a slijedom toga pravilno je usvojen prigovor zastarjelosti i odbijen tužbeni zahtjev kao neosnovan.

Budući da je nižestepenim presudama tužbeni zahtjev pravilno odbijen, neosnovan je revizioni prigovor da su uskraćivanjem tužitelju da provede dokaze radi dokazivanja visine tužbenog zahtjeva, sudovi povrijedili pravo tužitelja na imovinu i na njeno nesmetano uživanje, kao i da su donošenjem pobijane presude povrijedili pravo tužitelja zagwarantovano članom 6. stav 1. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Neutemeljena je i reviziona tvrdnja da je ortački ugovor od 15.05.2002. godine trebalo cijeliti u smislu odredbi Zakona o privrednim društvima („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj 127/08 do 82/19) koje se odnose na ortačko društvo, budući da tim ugovorom ugovarači nisu osnivali ortačko društvo iz odredbe člana 48. navedenog zakona (radilo se o ulaganju u akcionarsko društvo), već je riječ o ugovoru koji nije regulisan ZOO pa se na njega primjenjuje pravna pravila iz OGZ na koja su se pozvali nižestepeni sudovi.

Neargumentovan je i paušalan i revizioni prigovor da je pobijana presuda zahvaćena povredama odredaba parničnog postupka, jer to ne proizlazi iz njenog sadržaja.

Prema navedenom, pobijana presuda nema nedostataka na koje se ukazuje revizijom, niti onih na koje sud pazi po službenoj dužnosti, pa je na osnovu odredbe člana 248., u vezi sa članom 456. a) ZPP, odlučeno kao u izreci.

Tuženoj nisu dosuđeni troškovi sastava odgovora na reviziju budući da oni u konkretnom slučaju nisu bili potrebni za vođenje parnice (član 387. stav 1. ZPP).

Predsjednik vijeća
Gorjana Popadić

Za tačnost otpavka ovjerava
Rukovodilac sudske pisarnice
Biljana Aćić